

**JAMOAT XAVFSIZLIGI KESIMIDA OMMAVIY TADBIRLARNI TASHKIL ETISH
JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI****Saparbaev Nurbol Tangjarbaevich**

Mustaqil izlanuvchi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15493657>

Abstract. Sun'iy intellekt (SI) samaradorlik, xavfsizlik va tomoshabinlarni jalb qilish orqali ommaviy tadbirlarni tashkil etish va boshqarishda inqilob qilmoqda. Ushbu maqolada tadbirlarni boshqarish vaqtida SI bilan bog'liq ilovalar, imtiyozlar va muammolarni o'rganadi. SI tomonidan boshqariladigan bashoratli tahlillar “olomon oqimini boshqarish” va “xavflarni baholashni” osonlashtiradi, “real vaqt rejimida kuzatuv” esa jamoat xavfsizligini ta'minlashni oshiradi. Sun'iy intellektga asoslangan chatbotlar va tavsiyalar tizimlari yanada qiziqarli tadbirlar tajribasiga hissa qo'shadi. Ushbu yutuqlarga qaramay, tadbirlarni boshqarishda SI ni qo'llash ma'lumotlar maxfiyligi, axloqiy mulohazalar va moliyaviy cheklovlar bilan bog'liq muammolarni keltirib chiqaradi. Tadqiqot shuningdek, SI tomonidan boshqariladigan aqlli shaharlar, metaborliq va sun'iy intellekt tomonidan mustahkamlangan barqarorlikni o'z ichiga olgan rivojlanayotgan tendentsiyalarni ta'kidlaydi. Topilmalar shuni ko'rsatadiki, me'yoriy bazalar shunga mos ravishda rivojlansa, SI tadbirlar sanoatida tobora muhim rol o'ynashda davom etadi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, tadbirlarni boshqarish, aqlli shaharlar, bashoratli tahlillar, jamoat xavfsizligi, shaxsiylashtirish, metaborliq.

1. Kirish

Ommaviy tadbirlarni tashkil etish – bu samarali rejalashtirish, xavfsizlikni boshqarish va real vaqt rejimida qaror qabul qilishni talab qiladigan murakkab jarayon. SI texnologiyalarining paydo bo'lishi “bashoratli tahlillar, real vaqtda monitoring va avtomatlashtirilgan qarorlar qabul qilish tizimlarini” joriy etish orqali ushbu sohani sezilarli darajada o'zgartirdi¹. SI olomonni boshqarishni yaxshilash, tadbirlar logistikasini optimallashtirish va ishtirokchilar tajribasini oshirish, keng ko'lamli ommaviy yig'ilishlarni yanada samarali va xavfsizroq qilish imkonini beradi.

Ushbu maqola tadbirlarni boshqarishda sun'iy intellektning istiqbollarini o'rganib, uning ilovalari, muammolari va kelajakdagi tendentsiyalariga e'tibor qaratadi. Tadqiqot mavjud adabiyotlar, amaliy tadqiqotlar va sun'iy intellektga asoslangan voqealar yechimlarining real hayotdagi tatbiqlariga asoslanadi.

2. Ommaviy tadbirlarni boshqarishda Sining qo'llanilishini bir necha turlarga ajratish mumkin:

- **Olomonni boshqarish uchun bashoratli tahlillar.** Hodisalarni boshqarishda Sining eng muhim qo'llanilishidan biri bu “olomon harakatini bashorat qilish va boshqarish”. Tarixiy davomat ma'lumotlari, harakatchanlik tendentsiyalari va ijtimoiy media faolligi bo'yicha o'qitilgan SI modellari “olomon zichligi va tadbirlar ishtirokini” prognoz qilishi mumkin².

¹ Elena Bellodi, Riccardo Zese, Carlo Petrovich, Angelo Frascella, Francesco Bertasi “Predicting the impact of public events and mobility in Smart Cities” The Institution of Engineering and Technology WILEY 2024 yil Noyabr 6(4):253-275 https://www.researchgate.net/publication/385505163_Predicting_the_impact_of_public_events_and_mobility_in_Smart_Cities.

² Elena Bellodi, Riccardo Zese, Carlo Petrovich, Angelo Frascella, Francesco Bertasi “Predicting the impact of public events and mobility in Smart Cities” The Institution of Engineering and Technology WILEY 2024 yil

Masalan, Yevropadagi “aqli shahar tashabbuslari” “mobil tarmoq ma’lumotlari va IoT (*The Internet of Things*) sensorlarini” tahlil qilish uchun sun’iy intellektidan foydalanadi, bu esa hukumatlarga “piyodalar harakatini bashorat qilish va shunga mos ravishda jamoat transportini sozlash imkonini beradi”. Sun’iy intellektga asoslangan siyosatni qo’llab-quvvatlash tizimlari tirbandlik va xavfsizlik xatarlarini oldindan yumshatish uchun tadbirlarni rejalashtirish tizimiga birlashtirilgan.

- **Sun’iy intellektga asoslangan xavfsizlik va kuzatuv.** Keng miqyosdagi tadbirlarda jamoat xavfsizligini ta’minlash muhim vazifadir. Kompyuterni ko’rish, yuzni aniqlash va anomaliyalarni aniqlash algoritmlarini o’z ichiga olgan sun’iy intellekt tomonidan takomillashtirilgan kuzatuv tizimlari real vaqt rejimida xavfsizlik monitoringini ta’minlaydi³. SI tomonidan boshqariladigan xavfsizlik choralariga quyidagilar kiradi:

- a) ma’lum tahdidlarni aniqlash uchun yuzni tanish.
- b) yirik joylar uchun avtomatlashtirilgan dron kuzatuvi.
- c) potentsial xavfsizlik xavflarini baholash uchun sun’iy intellekt yordamida bashorat qiluvchi politsiya xizmati⁴.

Dubay huquq-tartibot idoralari yirik tadbirlarda xavfsizlikka potentsial tahdidlarni oldindan ko’rish uchun tarixiy jinoyat ma’lumotlarini tahlil qiluvchi “SI-ga asoslangan jinoyatlarni bashorat qilish tizimlarini” muvaffaqiyatli o’rnatdi.

- **Shaxsiylashtirilgan auditoriyani jalb qilish.** Sun’iy intellekt “shaxsiylashtirilgan tavsiyalar” va foydalanuvchi o’zaro munosabatlarini optimallashtirish orqali “ishtirokchilar tajribasini” oshiradi. “Mashinali o’rganish algoritmlari” sozlangan jadvallar, tarmoq imkoniyatlari va ko’rgazma stendlarini taklif qilish uchun ishtirokchilarning afzalliklari, o’tmishdagi tadbir ishtiroki va ko’rish xatti-harakatlarini tahlil qiladi⁵.

Sun’iy intellektga asoslangan chatbotlar quyidagi yo’llar bilan auditoriyani jalb qilishni yanada soddalashtiradi:

- a) qatnashuvchilar so’rovlariga javoblarni tez taqdim etish;
- b) real vaqtda voqea yangilanishlarini taklif qilish;
- c) chiptalar va ro’yxatdan o’tish jarayonlarida yordam berish;

Masalan, “Web Summit va CES” tinglovchilar bilan o’zaro ta’sir va seans tanlashni yaxshilash uchun sun’iy intellekt asosida ishlaydigan tavsiya mexanizmlarini birlashtiradi.

- **Jamoatchilik bilan aloqalar va inqirozlarni boshqarishda SI.** SI ijtimoiy media va yangiliklar platformalarida “real vaqtda auditoriya kayfiyatini” tahlil qilish orqali “jamoatchilik bilan aloqalar (PR) va inqirozni boshqarishga” hissa qo’shadi⁶. SI vositalari quyidagicha baholaydi:

Noyabr 6(4):253-275 https://www.researchgate.net/publication/385505163_Predicting_the_impact_of_public_events_and_mobility_in_Smart_Cities.

³ Jacobs, Gabriele, Friso van Houdt, and ginger coons. 2024. Studying Surveillance AI-cologies in Public Safety: How AI is in the world and the world in AI. *Surveillance & Society* 22(2): 160-178. <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/index> | ISSN: 1477-7487 © The author(s), 2024 | Licensed to the Surveillance Studies Network under a Creative Commons Attribution Non-Commercial No Derivatives license.

⁴ Ahmad Saeed Abdulrahim “Reduction of crimes in Dubai with the use of Artificial Intelligence” Master of Science in Professional Studies: Future Foresight and Planning / Rochester Institute of Technology / 20/08/2024.

⁵ Abdul Hamid Abdul Halim, Norol Hamiza Zamzuri, Ayu Rohaidah Ghazali “The Transformative Role of Artificial Intelligence in the Event Management Industry” *Journal of International Business, Economics and Entrepreneurship* e-ISSN :2550-1429 Volume 8, (2) Dec 2023 <https://doi.org/10.24191/jibe.v8i2.24045>.

⁶ CHUKWU, O. J. (2023). “Understanding Event Management through Public Relations Prisms: The Implications and the Emerged Paradigms.” *Integration: Journal of Social Sciences and Culture*, Volume (1), Issue (2), Page (120-

- a) hodisalarning jamoatchilik tomonidan idrok etilishi;
- b) potentsial PR xatarlari va inqirozlar kuchayishidan oldin;
- c) aloqa strategiyalarining samaradorligi.

3. Ommaviy tadbirlar uchun SIning tatbiq etishdagi qiyinchiliklar

- **Ma'lumotlar maxfiyligi.** Sun'iy intellektga asoslangan tadbirlarni boshqarish asosan "katta miqyosdagi ma'lumotlarni yig'ishga" tayanadi, bu "ishtirokchilarning maxfiyligi va ma'lumotlar xavfsizligi" bilan bog'liq xavotirlarni keltirib chiqaradi. Sun'iy intellektga asoslangan "yuzni aniqlash" va "xulq-atvorni kuzatish" tizimlari "ehtimoliy maxfiylik buzilishi" uchun tanqid qilingan⁷.

- **Narxlar va infratuzilma to'siqlari.** Sun'iy intellektga asoslangan hodisalarni boshqarish yechimlarini joriy qilish uchun "katta moliyaviy investitsiyalar" talab qilinadi:

- a) SI dasturiy ta'minot va apparat infratuzilmasi;
- b) maxfiy ma'lumotlarni himoya qilish uchun "kiberxavfsizlik ramkalari".
- c) SI modelini joylashtirish uchun "o'qitish va tajriba".

Katta miqyosli xalqaro tadbirlar ushbu investitsiyalarni amalga oshirishi mumkin bo'lsa-da, kichikroq tadbirlar "byudjet cheklovlariga" duch keladi, bu esa SIning qabul qilishni qiyinlashtiradi.

- **Yuqori sifatli ma'lumotlarga bog'liqlik.** SIning samaradorligi "aniq, xolis va dolzarb ma'lumotlarga" bog'liq. Biroq, quyidagicha qiyinchiliklar ham mavjud:

- a) "ma'lumotlardagi bo'shliqlar" noto'g'ri prognozlariga olib keladi;
- b) "ma'lumotlar to'plamidagi noxolislik" noto'g'ri qaror qabul qilishga olib keladi;
- c) SI tomonidan boshqariladigan voqealar ma'lumotlar bazalari bilan bog'liq xavfsizlik xatarlari.

4. Voqealarni boshqarish uchun SIning kelajakdagi tendentsiyalari

- **Hodisalarni optimallashtirish uchun sun'iy intellekt asosidagi "aqlli shaharlar".** SI "ommaviy tadbirlar logistikasini optimallashtirish" uchun "aqlli shahar infratuzilmasi" bilan tobora ko'proq integratsiya qilinmoqda⁸. Aqlli shaharlarda sun'iy intellektga asoslangan yechimlarga quyidagilar kiradi:

- a) tirbandlikni kamaytirish uchun "dinamik harakatni boshqarish tizimlari";
- b) avtomatlashtirilgan energiya tejamkor yoritish va resurslarni taqsimlash;
- c) SI quvvatli favqulodda vaziyatlarga javob berishni muvofiqlashtirish.

- **Metaborliq va SI tomonidan kengaytirilgan virtual hodisalar.** Sun'iy intellekt "metaborliqqa asoslangan voqea maydonlari" orqali "virtual va gibril hodisalar landshaftini" o'zgartirmoqda. Kelajakdagi SI yutuqlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- a) SI quvvatli gologramma dinamiklari;
- b) aqlli virtual tadbir moderatorlari;
- c) virtual sozlamalarda moslashgan tadbir tavsiyalari uchun bashoratli SI.

127).

⁷ Jacobs, Gabriele, Friso van Houdt, and ginger coons. 2024. Studying Surveillance AI-cologies in Public Safety: How AI is in the world and the world in AI. Surveillance & Society 22(2): 160-178. <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/index> | ISSN: 1477-7487 © The author(s), 2024 | Licensed to the Surveillance Studies Network under a Creative Commons Attribution Non-Commercial No Derivatives license.

⁸ Zhenjun Yan, Ling Jiang, Xiaoli Huang, Lifang Zhang and Xinxin Zhou "Intelligent urbanism with artificial intelligence in shaping tomorrow's smart cities: current developments, trends, and future directions" Journal of Cloud Computing (2023) 12:179 <https://doi.org/10.1186/s13677-023-00569-6>.

- **Barqaror tadbirlarni boshqarish uchun.** SI quyidagicha hodisalar barqarorligini oshirishi mumkin:

- a) chiqindilarni kamaytirish uchun resurslarni taqsimlashni optimallashtirish;
- b) yirik joylar uchun sun'iy intellekt asosidagi energiya samaradorligini boshqarish;
- c) "Ekologik logistika rejalashtirish" tadbirlarni tashish uchun.

Sun'iy intellektni birlashtirgan barqaror hodisa modellari operatsion samaradorlikni saqlab, "uglerod izini kamaytirishga" hissa qo'shadi.

Xulosa

SI "xavfsizlikni oshirish, logistikani optimallashtirish va auditoriyani jalb qilishni" yaxshilash orqali "ommaviy tadbirlarni boshqarishda" inqilob qilmoqda. Bashoratli tahlillar, sun'iy intellekt asosidagi kuzatuv va aqlli avtomatlashtirish "xavfsizroq, samaraliroq va interaktiv hodisalarga" hissa qo'shadi. Biroq, "ma'lumotlarning maxfiyligi bilan bog'liq muammolar, amalga oshirishning yuqori xarajatlari" kabi muammolar saqlanib qolmoqda.

"Aqlli shaharlar, metabolik hodisalar maydonlari va barqaror tadbirlar amaliyoti"dagi kelajakdagi SI yutuqlari sanoatni yanada shakllantiradi. SI potentsialini maksimal darajada oshirish uchun "shaffof siyosat, xavfsiz SI boshqaruvi va xavfsiz ma'lumotlar bazalari" o'rnatilishi kerak.

Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, SI ommaviy tadbirlarni tashkil etishda o'zgaruvchan rol o'ynashda davom etadi, bu ham operatsion samaradorlikni, ham ishtirokchilar tajribasini oshirishni ta'minlaydi.

REFERENCES

1. Elena Bellodi, Riccardo Zese, Carlo Petrovich, Angelo Frascella, Francesco Bertasi "Predicting the impact of public events and mobility in Smart Cities" The Institution of Engineering and Technology WILEY 2024 yil Noyabr 6(4):253-275 https://www.researchgate.net/publication/385505163_Predicting_the_impact_of_public_events_and_mobility_in_Smart_Cities.
2. Jacobs, Gabriele, Friso van Houdt, and ginger coons. 2024. Studying Surveillance SI-cologies in Public Safety: How SI is in the world and the world in SI. Surveillance & Society 22(2): 160-178. <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/index> | ISSN: 1477-7487 © The author(s), 2024| Licensed to the Surveillance Studies Network under a Creative Commons Attribution Non-Commercial No Derivatives license.
3. Ahmad Saeed Abdulrahim "Reduction of crimes in DubSI with the use of Artificial Intelligence" Master of Science in Professional Studies: Future Foresight and Planning / Rochester Institute of Technology / 20/08/2024.
4. Abdul Hamid Abdul Halim, Norol Hamiza Zamzuri, Ayu RohSidah Ghazali "The Transformative Role of Artificial Intelligence in the Event Management Industry" Journal of International Business, Economics and Entrepreneurship e-ISSN :2550-1429 Volume 8, (2) Dec 2023 <https://doi.org/10.24191/jibe.v8i2.24045>.
5. CHUKWU, O. J. (2023). "Understanding Event Management through Public Relations Prisms: The Implications and the Emerged Paradigms." Integration: Journal of Social Sciences and Culture, Volume (1), Issue (2), Page (120-127).
6. Zhenjun Yan, Ling Jiang, Xiaoli Huang, Lifang Zhang and Xinxin Zhou "Intelligent urbanism with artificial intelligence in shaping tomorrow's smart cities: current

developments, trends, and future directions” Journal of Cloud Computing (2023) 12:179
<https://doi.org/10.1186/s13677-023-00569-6>.